

Kommune forenede sig om at lukke denne aandelige og legemlige Giftbrønd ved at hjælpe med til dette forsømte Kvarters Omregulering og Ombygning? Blade af alle Farver har beskrevet dette Kvarter paa lignende Maade. Disse Skildringer maa ikke forstaas, som om der kun boede Bærme i dette Kvarter, tværtimod bor her en stor Del af den næringsdrivende Borgerstand, der betyder saa meget for et Samfund, og det, hele Spørgsmaalet egentlig drejer sig om, er netop: at kaste det afgørende Lod i den Kamp, som gaar ud paa en Afgørelse af, hvem der skal herske i dette Kvarter: skal det være et borgerligt Kvarter, eller skal det være et Kvarter, forbeholdt disse Eksistenser, der betegnes saaledes, som sket er i de Citater, jeg oplæste. Hvad man ønsker her, er en borgerlig Bebyggelse, og dette Udtryk „borgerlig“ tager man, naar man tænker paa, hvorledes der skal bygges efter de foreliggende Planer og Udkast, ingenlunde — som jeg straks nærmere skal paavise — i nogen snævrere Forstand. Hvad vil det ogsaa sige nu til Dags: „borgerlig“; der er Lag, som gaar ind i hinanden, saaledes at man ikke kan skelne imellem, hvem der er borgerlige, og hvem der er Arbejdere; det er netop Meningen her ogsaa at indrette Boliger for et saadant øverste Arbejderlag. Til Trods for, at borgerlige Autoriteter og Blade af alle Farver har udtalt sig saa samstemmende, som jeg ikke mindes at have set i noget som helst andet Spørgsmaal, om, at der herskede fortvivlede Forhold i dette Kvarter, at disse fortvivlede Forhold kun kunde ændres gennem en Ombygning, og at denne Ombygning dog sandt for Dyden ikke krævede store Summer af Staten, men dog noget, ellers stod jeg ikke her og talte —, er der en underlig Standsning i denne Sag. Den ligesom ligger for tøjet for Øjeblikket — den er i Udvalg i Borgerrepræsentationen —, og Gud ved, om det ikke skulde skyldes, at man blander to Spørgsmaal sammen. Det ene drejer sig om Pengene til Ombygning af dette Kvarter og om at faa en Plan herfor, medens det andet Spørgsmaal er: hvor skal vi gøre af de Mennesker, som bliver drevet ud af Kvarteret, naar det bliver bygget om og som ikke har Raad til at leje sig ind i de nye Boliger? Jeg skal senere komme tilbage til dette Spørgsmaal; her gør jeg kun opmærksom paa, at der er to Spørgsmaal, uafhængige af hinanden, idet baade deres Karakter, deres Række-

vidde og de økonomiske Krav, de stiller, er forskellige, og tillige af mange andre Grunde. De Gader, jeg her omtaler, er jo ikke fra i Gaar, de har naaet en rimelig Alder, en saadan Alder, at man kunde sige, at disse Bygninger har gjort deres Gerning og kunde trænge til Hvile. Prinsensgade er anlagt i Frederik den 3dies Tid, Adelgade vist ogsaa. Man regner, at Prinsensgade er anlagt i 1664, men der findes Bygninger i Kvarteret, som er meget ældre. I Adelgade er der Bygninger f. Eks. fra Christian den 4des Tid, fra 1638, og hele deres Opførelsesmaade og Indretning bærer ikke alene Præget af den Tid, de er opførte i — det fik endda være —, men ulykkeligvis ogsaa af alt det, som senere Tider har føjet til. De er alle oprindeligt tænkte, som Gadebygninger, men man har jo bygget ind i Grundene atter og atter, og det hele er bebygget saaledes, at Opfyldelsen af de allersimpleste Krav til Lys og Luft for manges Vedkommende er udelukket. For mange af disse Huse udgør Gaardarealet kun fra $\frac{1}{7}$ til $\frac{1}{10}$ af det hele Areal, Bindingsværk og Grundmure er blandede sammen, og mange af dem staar paa gamle Kirkegaarde, en Beliggenhed, som hver Gang, der har været Epidemi, har gjort dem til et Arnested, et Centrum for Epidemien, saaledes f. Eks. ved den store Koleraepidemi i 1853; og det samme vil selvfølgelig gentage sig, om Byen skulde rammes af en ny Epidemi, thi Forholdene er akkurat, som de var den Gang. Dette har ogsaa fundet Udtryk i disse Ejendommes Værdi. I Femaaret 1904—08 er den skyldsatte Værdi af de 37 Ejendomme, det her drejer sig om, gaaet ned med 16,3 pCt., Lejeindtægten med 10,5 pCt. Jeg beder de Herrer lægge Mærke til denne Kendsgerning, for den indeholder egentlig en Kompliment til Ejerne af disse Huse. Det Spørgsmaal, der her er Tale om, er nemlig i Virkeligheden et universelt Spørgsmaal. Andre Steder gaar Værdien af den Slags Huse op, jo værre de er, jo umuligere de bliver til at huse Mennesker, der ikke er helt nede ved Dyrets Standpunkt, des mere er man i Stand til at udnytte den Klasse Mennesker, der er saa langt nede, des mere kan man presse ud af dem i Leje, og des mere gaar Værdien af saadanne Bygninger op. Naar det ikke er sket her, naar der fra denne almindelige Regel for de 37 Ejendommers Vedkommende kun er ganske enkelte Undtagelser, viser det, at her bor et Befolkningslag, som holder igen, som ikke benytter sig af Tilstanden og siger: Syndfloden